

МАУП
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

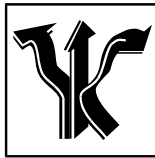
ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ: історико-політологічні дискусії

XIII

Хмельницький, 2026

День Соборності України: історико-політологічні дискусії : зб. наук. пр. /
гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2026. Вип. 13. 168 с.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ ІНСТИТУТ
імені Блаженнішого Володимира, Митрополита Київського і всієї України
Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад
«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ДЕНЬ СОБОРНОСТІ УКРАЇНИ:
ІСТОРИКО-ПОЛІТОЛОГІЧНІ ДИСКУСІЇ
(пам'яті Симона Петлюри (1879-1926 рр.))

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 13

Хмельницький - 2026

УДК 94(477).084.61

ББК 63.3(4Укр)

З 165

**День Соборності України: історико-політологічні дискусії :
зб. наук. пр. / гол. ред. Л. Г. Білий. Хмельницький : Вид-во МАУП, 2026.
Вип. 13. 168 с.**

НДДКР УкрІНТЕІ: 0123U104481

У збірнику наукових праць вміщено статті, виголошені на
ХІ Всеукраїнської науково-практичної конференції «День Соборності
України: історико-політологічні дискусії» (пам'яті Симона Петлюри
(22.05.1879 – 25.05.1926)).

Редакційна колегія:

Головний редактор: Білий Л. Г., кандидат педагогічних наук, доцент, директор
Хмельницького інституту МАУП.

Члени редакційної колегії:

Авсієвич А.В., доктор філософії в галузі права; **Байдич В.Г.**, кандидат історичних наук; **Блажевич Ю.І.**, кандидат історичних наук, доцент; **Гуменюк А.Ф.**, кандидат економічних наук, доцент; **Дашук О.А.**, кандидат богослов'я; **Коломієць О.М.**, кандидат філологічних наук; **Лисенко С.О.**, доктор юридичних наук, доктор наук з державного управління, професор; **Олійник В.В.**, кандидат педагогічних наук, доцент; **Олійник Ю.В.**, кандидат історичних наук; **Осмолян В.А.**, кандидат юридичних наук; **Охман О.В.**, кандидат юридичних наук; **Парандій В.О.**, кандидат історичних наук, доцент (відповідальна за випуск); **Семенчук С.О.**, кандидат історичних наук, доцент.

Рецензенти:

***Адамський В.Р.**, кандидат історичних наук, доцент*

***Галатир В.В.**, кандидат історичних наук, доцент*

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Хмельницького інституту Міжрегіональної Академії управління персоналом
(протокол № 1 від 27 січня 2026 р.)

© Хмельницький інститут
Міжрегіональної Академії управління персоналом, 2026
© автори статей

Столяренко О.В.,
кандидат педагогічних наук, доцент
(м.Вінниця)

Столяренко О.В.,
доктор педагогічних наук, професор
(м.Вінниця)

РОЛЬ ВИЩОЇ ШКОЛИ У ФОРМУВАННІ ЄДИНОГО СОЦІОКУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах глобалізаційних викликів та триваючої збройної агресії проти України питання національної консолідації та формування цілісного соціокультурного ландшафту набуває стратегічного значення. Соціокультурний простір держави є складною системою взаємозв'язків, що ґрунтуються на спільних цінностях, історичній пам'яті, мовній ідентичності та баченні майбутнього. Вища школа як один із базових соціальних інститутів традиційно розглядається як осередок підготовки фахівців, проте її роль у продукуванні соціокультурних смислів та забезпеченні єдності суспільства часто залишається недооціненою. Існує нагальна потреба переосмислення функцій університету як майданчика для міжрегіонального діалогу та формування громадянської ідентичності, що здатна подолати внутрішні соціокультурні розломи та забезпечити стійкість держави.

Проблематика впливу освіти на соціальні процеси перебуває в центрі уваги багатьох вітчизняних учених. Теоретико-методологічні засади функціонування вищої освіти в

контексті суспільних трансформацій досліджували В. Андрущенко [1] та В. Кремень [3], які акцентують увагу на філософії людиноцентризму. Соціокультурні аспекти освітнього процесу висвітлені у працях І. Зязюна [2] та П. Сауха [5], де підкреслюється роль культури у становленні особистості фахівця. Питання формування національної ідентичності через систему вищої школи аналізували О. Заболотна [6] та В. Луговий [4]. Попри значну кількість розробок, механізми безпосереднього впливу закладів вищої освіти на інтеграцію соціокультурного простору в умовах кризового стану суспільства потребують подальшої деталізації.

Актуальність теми зумовлена необхідністю подолання наслідків тривалої культурної фрагментації та дезінформаційного тиску. У період відновлення та європейської інтеграції вища школа має стати драйвером соціальної згуртованості. Розуміння університетів як суб'єктів формування єдиного соціокультурного поля дозволить розробити ефективні стратегії гуманітарного розвитку, що сприятимуть національній безпеці та соціальному прогресу.

Метою публікації є теоретичне обґрунтування ролі вищої школи як ключового чинника формування єдиного соціокультурного простору України, а також аналіз функціональних механізмів, через які здійснюється цей вплив у сучасних умовах.

Вища школа в Україні на сучасному етапі трансформується з вузькоспеціалізованого інституту підготовки кадрів у фундаментальний осередок соціокультурного будівництва та національної консолідації. Вона виступає не просто освітньою платформою, а стратегічним агентом

вторинної соціалізації, який формує світоглядну матрицю майбутньої інтелектуальної еліти, генеруючи та транслюючи систему гуманістичних і державницьких цінностей. Університетське середовище функціонує як унікальний соціокультурний мікрокосмос, де в процесі щоденної взаємодії відбувається інтенсивний обмін культурним капіталом між представниками різних регіонів держави. Така взаємодія дозволяє молоді з інтегрованих локальних спільнот виходити на загальнонаціональний рівень самоусвідомлення, де індивідуальні культурні особливості не роз'єднують, а збагачують спільний досвід.

Розвиток внутрішньої академічної мобільності, спільні міжвузівські наукові дослідження та масштабні волонтерські проекти створюють розгалужену мережу горизонтальних зв'язків, які виявляються значно стійкішими за адміністративні механізми управління. Ці зв'язки ефективно нівелюють штучно створені стереотипи та упередження, що роками насаджувалися зовнішніми силами для фрагментації українського суспільства, та сприяють формуванню глибинного почуття солідарності й спільності історичної долі.

Особливе місце в цьому процесі посідає утвердження державної мови як основного інструменту не лише професійної, а й міжособистісної комунікації в академічному середовищі. Вища школа перетворює мову з формальної вимоги на живий інструмент наукового пошуку та соціального успіху, забезпечуючи не тільки оволодіння складним термінологічним апаратом, а й цілісне занурення в український культурний та інтелектуальний контекст. Це стає критично важливим чинником ментальної деокупації для регіонів, які тривалий час

перебували під масованим тиском інокультурних та імперських наративів [9].

Через освітній процес університети здійснюють «м'яку» реінтеграцію свідомості, пропонуючи молоді науково обґрунтовану візію національної історії та культури, що базується на європейських цінностях свободи та демократії. Таким чином, заклади вищої освіти стають гарантами неперервності культурної традиції та одночасно лабораторіями модерної національної ідентичності, створюючи єдине соціокультурне поле, здатне витримувати сучасні безпекові та глобалізаційні виклики [8].

Особливого значення набуває виховна функція університетів, яка сьогодні трансформується у формування активної громадянської позиції. Вища школа виховує інтелектуальну еліту, яка в майбутньому стає носієм ціннісних орієнтирів у різних сферах суспільного життя. Через залучення студентства до публічної дискусії, розвиток студентського самоврядування та реалізацію соціально значущих ініціатив заклади вищої освіти створюють середовище довіри, що є фундаментом єдиного соціокультурного простору [7]. Важливим аспектом є також цифровізація освіти, яка дозволяє об'єднувати зусилля науково-педагогічних колективів незалежно від їх фізичного розташування, що особливо актуально для переміщених університетів. Таким чином, вища школа виконує функцію «соціального клею», що зшиває інтелектуальну та культурну тканину нації.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що вища школа відіграє фундаментальну роль у процесах націєтворення та консолідації соціокультурного простору України. Вона виступає

ретранслятором національних цінностей, інструментом подолання регіональної ізольованості та платформою для формування нової громадянської культури. Ефективність цього процесу залежить від здатності університетів інтегрувати освітню, наукову та виховну діяльність у єдиний вектор національного розвитку. Подальші дослідження мають бути спрямовані на вивчення досвіду роботи університетів у деокупованих регіонах як центрів соціокультурної реінтеграції.

Список використаних джерел та літератури:

1. Андрущенко В. П. Організоване суспільство : монографія. Київ : ТОВ «Інфодрук», 2019. 468 с.
2. Зязюн І. А. Філософія педагогічної дії : монографія. Черкаси : Вид. від. ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2008. 608 с.
3. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати. Київ : Грамота, 2015. 448 с.
4. Луговий В. І. Розвиток науково-освітнього потенціалу України в умовах глобалізації. Вища освіта України. 2021. № 2. С. 5–12.
5. Саух П. Ю. Модель полікультурної освіти як відповідь на виклики глобалізованого світу. Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. 2018. Вип. 1. С. 15–21.
6. Соціокультурний простір України: історія та сучасність : навч. посіб. / за ред. О. В. Заболотної. Київ : Ліра-К, 2020. 312 с.
7. Столяренко Ол. В., Столяренко Ок. В., Московчук О.

С., Магас Л. М. Формування у молодих людей соціокультурної компетентності у виховній парадигмі гуманістичного спрямування. «Наукові інновації та передові технології». Серія «Педагогіка». № 2(30), 2024. 1638 с. С. 1352–1364. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2\(30\)-1352-1364](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-2(30)-1352-1364)

8. Столяренко О. В., Столяренко О. В., Магас Л. М. Духовно-інтелектуальне виховання особистості: філософсько-етичні аспекти. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті : міжнар. період. зб. наук. пр. / заг. ред. В. П. Бабича, О. М. Хвостиченка. Харків : ВННОТ, 2023. Вип. 5. 468 с. ISSN 2708-4809. С. 14–21. DOI: <https://doi.org/10.58962/2708-4809.WSNOS.2023.02>

9. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Московчук О. С. Соціальна компетентність і мовна освіта у підготовці майбутніх фахівців. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2023. Вип. 69. с.240. С. 172–180.